

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și R.A. „Monitorul Oficial” (www.monitoruloficial.ro). Permisuniunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and R.A. „Monitorul Oficial” (www.monitoruloficial.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court’s database HUDOC.

Emitent CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI
Publicată în : MONITORUL OFICIAL nr. 141 din 3 martie 2010

HOTĂRÂREA
din 7 iulie 2009,
definitivă la 6 noiembrie 2009,
în Cauza Turus împotriva României
(Cererea nr. 31.566/03)

Această versiune a fost rectificată conform art. 81 din Regulamentul Curții, la data de 15 septembrie 2009.

În Cauza Turus împotriva României, Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a treia), statuând în cadrul unei camere formate din: Josep Casadevall, președinte, Corneliu Bîrsan, Boštjan M. Zupančič, Egbert Myjer, Ineta Ziemele, Luis López Guerra, Ann Power, judecători, și Santiago Quesada, grefier de secție,

după ce a deliberat în camera de consiliu la data de 16 iunie 2009,

pronunță următoarea hotărâre, adoptată la această dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 31.566/03) îndreptată împotriva României, prin care 2 cetățeni suedezi, doamna Cornelia Maria Turus și domnul Ioan Turus (*reclamanții*), au sesizat Curtea la data de 29 august 2003, în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (*Convenția*).

2. Reclamanții sunt reprezentați de domnul Valerian Coza, consilier juridic*) în Satu Mare. Guvernul român (*Guvernul*) este reprezentat de agentul său, domnul Răzvan-Horațiu Radu, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

*) Rectificat la data de 15 septembrie 2009: „avocat” a fost înlocuit cu „consilier juridic”.

3. La data de 22 februarie 2007, președintele Secției a treia a decis să îi comunice cererea Guvernului. Astfel cum prevede art. 29 § 3 din Convenție, acesta a decis, de asemenea, să se analizeze în același timp admisibilitatea și temeinicia cauzei.

4. Guvernul suedez, căruia i-a fost comunicată o copie a cererii, în temeiul art. 44 § 1 a) din Regulamentul Curții, nu a dorit să își prezinte punctul de vedere asupra cauzei.

ÎN FAPT

I. Circumstanțele cauzei

5. Reclamanții s-au născut în anul 1939 și locuiesc în Malmö, Suedia.

6. Prin Decizia din data de 18 noiembrie 1985, un imobil ce le aparținea reclamanților, compus dintr-o casă și terenul aferent în suprafață de 453 m², a fost naționalizat din cauza plecării lor în străinătate.

7. La data de 7 ianuarie 1986, statul le-a închiriat imobilul lui P.Z. și P.M.R. (chiriașii).

8. Prin declarația din data de 1 iulie 1996, reclamanții au informat primăria despre acordul lor ca imobilul să îi fie restituit lui M.M., mama reclamantei. Prin Decizia din data de 13 mai 1998, primăria a dispus ca imobilul să îi fie restituit lui M.M. În urma recursului chiriașilor, prin decizia definitivă din data de 26 ianuarie 2000, Curtea de Apel Oradea (curtea de apel) a anulat Decizia din data de 13 mai 1998 și a constatat că reclamanții aveau dreptul la despăgubiri pentru imobil.

1. Acțiunea în constatarea caracterului nelegal al naționalizării

9. Prin sentința rămasă definitivă din data de 25 aprilie 2000, Judecătoria Satu Mare (judecătoria) a admis acțiunea reclamanților împotriva primăriei, a constatat nelegalitatea deciziei de naționalizare și a dispus rectificarea cărții funciare în favoarea reclamanților. La data de 8 decembrie 2000, reclamanții au fost înscriși în cartea funciară drept proprietari.

2. Acțiunea în anularea contractului de vânzare-cumpărare

10. La data de 11 mai 2000, statul le-a vândut chiriașilor casa și 55 m² din cei 453 m² ai terenului.

11. În anul 2002, reclamanții au sesizat judecătoria cu o acțiune în anularea contractului de vânzare-cumpărare menționat mai sus, îndreptată împotriva chiriașilor, arătând că statul nu mai era proprietarul imobilului în momentul încheierii acestui contract.

12. Prin Sentința din data de 13 martie 2002, judecătoria a admis acțiunea și a anulat contractul. Prin decizia rămasă definitivă din data de 19 februarie 2003, pusă la dispoziția părților la data de 6 martie 2003, curtea de apel a admis recursul chiriașilor și a respins acțiunea. Aceasta a reținut că Decizia din data de 26 ianuarie 2000 nu le recunoștea reclamanților decât dreptul la despăgubiri (vezi paragraful 8 de mai sus) și că, prin urmare, contractul de vânzare-cumpărare fusese încheiat în condiții de legalitate.

3. Acțiunea având ca obiect înscrierea chiriașilor drept proprietari ai imobilului în cartea funciară

13. În anul 2001, chiriașii au sesizat judecătoria cu o acțiune îndreptată împotriva reclamanților, pentru a fi înscriși în cartea funciară drept proprietari ai imobilului.

14. Prin Sentința din data de 30 ianuarie 2002, judecătoria a respins acțiunea, statuând că reclamanții erau înscrși în cartea funciară în baza sentinței definitive din data de 25 aprilie 2000 (vezi paragraful 9 de mai sus).

15. Prin decizia definitivă din data de 19 februarie 2003, pusă la dispoziția părților la data de 6 martie 2003, curtea de apel, printr-un complet de judecată identic cu cel care respinsese acțiunea în anularea contractului de vânzare-cumpărare, a admis acțiunea chiriașilor, a dispus radierea reclamanților din cartea funciară și înscrierea chiriașilor ca proprietari pentru acea parte a imobilului ce făcuse obiectul contractului de vânzare-cumpărare.

16. Chiriașii și-au înscris dreptul de proprietate în registrul de publicitate imobiliară pentru casă și 55 m² din cei 453 m² de teren.

17. La data de 4 octombrie 2001, invocând prevederile Legii nr. 10/2001, reclamanții au adresat o notificare Primăriei Satu Mare, solicitând restituirea în natură a bunului imobil compus din casă și terenul în suprafață de 453 m². În anul 2006, autoritatea competentă le-a solicitat reclamanților să își completeze dosarul.

II. Dispozițiile legale și practica interne pertinente

18. Prevederile legale (inclusiv cele ale Legii nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, republicată, cu modificările și completările ulterioare, printre care cele aduse prin Legea nr. 247/2005) și jurisprudența internă relevante sunt descrise în hotărârile *Brumărescu împotriva României* ([MC], nr. 28.342/95, CEDO 1999-VII, pp. 250-256, §§ 31-33), *Străin și alții împotriva României* (nr. 57.001/00, CEDO 2005-VII, §§ 19-26), *Păduraru împotriva României* (nr. 63.252/00, §§ 38-53, 1 decembrie 2005) și *Tudor împotriva României* (nr. 29.035/05, §§ 15-20, 11 decembrie 2007).

19. Autoritățile naționale au luat măsuri de accelerare a procedurii de acordare a despăgubirilor prin intermediul fondului de investiții „Proprietatea“, în special în baza Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 81/2007 pentru accelerarea procedurii de acordare a despăgubirilor aferente imobilelor preluate în mod abuziv.

ÎN DREPT

I. Asupra pretensei încălcări a art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție

20. Reclamanții se plâng de o încălcare a dreptului lor de proprietate din cauza vânzării imobilului către chiriași, a refuzului Curții de Apel Oradea de a anula această vânzare și din cauza înscrierii acestora drept proprietari în registrul de publicitate imobiliară. Reclamanții pretind că li s-a încălcat dreptul la respectarea bunurilor lor, astfel cum este acesta recunoscut de art. 1 din Protocolul nr. 1:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor. ”

A. Asupra admisibilității

21. Curtea constată că acest capăt de cerere nu este vădit neîntemeiat în sensul art. 35 § 3 din Convenție. Pe de altă parte, Curtea constată că nu este incident niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, el trebuie declarat admisibil.

B. Asupra fondului

22. Guvernul își reiterează argumentele prezentate în cauze similare anterioare (vezi, printre altele, *Cîrstoiu împotriva României*, nr. 22.281/05, § 22, 4 martie 2008).

23. Reclamanții se opun acestui punct de vedere.

24. Curtea a analizat în mai multe rânduri cauze care ridicau probleme similare cu cea de față și a constatat încălcarea art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție (vezi cauzele citate mai sus, în special *Străin*, citată anterior, §§ 39, 43 și 59, și *Porteanu împotriva României*, nr. 4.596/03, §§ 32-35, 16 februarie 2006).

25. După ce a analizat toate elementele ce i-au fost supuse atenției, Curtea consideră că Guvernul nu a prezentat niciun fapt sau argument care să poată duce la o altă concluzie în cazul de față. Curtea reafirmă în special că, în contextul legislativ român ce reglementează acțiunile în restituire a bunurilor naționalizate de regimul comunist, vânzarea de către stat a bunului altuia către terți de bună-credință, chiar și atunci când este anterioară confirmării definitive în justiție a dreptului de proprietate al celui alt, reprezintă o privare de acel bun. O astfel de privare, combinată cu lipsa totală de despăgubire, este contrară art. 1 din Protocolul nr. 1 (*Vodă și Bob împotriva României*, nr. 7.976/02, § 23, 7 februarie 2008).

26. În plus, Curtea observă că până în prezent Guvernul nu a demonstrat că sistemul de despăgubiri introdus prin Legea nr. 247/2005 le-ar permite beneficiarilor acestei legi să încaseze, conform unei proceduri și unui calendar previzibil, o despăgubire în raport cu valoarea de piață a bunurilor de care au fost lipsiți.

27. Această concluzie nu analizează dinainte orice evoluție pozitivă pe care ar putea să o aibă în viitor mecanismele de finanțare prevăzute de această lege specială în vederea despăgubirii persoanelor cărora, ca și reclamanților, li s-a recunoscut calitatea de proprietari printr-o hotărâre judecătorească definitivă. În acest sens, Curtea observă cu satisfacție evoluția recentă care pare să se evidențieze în practică și care se îndreaptă în direcția bună în materie.

28. Ținând cont de jurisprudența sa în materie, Curtea consideră că, în speță, nerespectarea dreptului de proprietate al reclamanților cu privire la bunul lor, combinată cu

lipsa totală de despăgubiri timp de aproximativ 9 ani, i-a făcut să suporte o sarcină disproporționată și excesivă, incompatibilă cu dreptul la respectarea bunului lor, garantat de art. 1 din Protocolul nr. 1. Prin urmare, în speță, a avut loc încălcarea acestei prevederi.

II. Asupra pretensei încălcări a art. 6 din Convenție

29. Invocând art. 6 § 1 din Convenție, reclamantii se plâng de lipsa de echitate a procedurilor finalizate prin cele două decizii din data de 19 februarie 2003 ale Curții de Apel Oradea și, mai ales, de o lipsă de imparțialitate, având în vedere că cele două decizii menționate mai sus au fost pronunțate de același complet de judecată.

30. Guvernul invocă excepția de neepuizare a căilor de atac interne în ceea ce privește capătul de cerere întemeiat pe lipsa de imparțialitate a judecătorilor curții de apel.

31. Ținând cont de natura capătului de cerere și de elementele aflate la dosar, Curtea apreciază că această excepție ar trebui conexată cu fondul.

32. În contextul tuturor elementelor aflate în posesia sa, Curtea mai apreciază că acest capăt de cerere al reclamantilor este admisibil. Totuși, ea consideră, ținând cont de concluziile sale din paragrafele 22-28 de mai sus, că nu este cazul să statueze asupra fondului acestui capăt de cerere (vezi, *mutatis mutandis*, printre altele, *Laino împotriva Italiei* [MC], nr. 33.158/96, § 25, CEDO 1999-I, *Biserica Catolică din Cania împotriva Greciei*, Hotărârea din 16 decembrie 1997, Culegere 1997-VIII, § 50 și, *Davidescu împotriva României*, nr. 2.252/02, § 56, 16 noiembrie 2006). Pe de altă parte, această concluzie scutește Curtea să se mai pronunțe asupra excepției ridicate de Guvern (*Moschopoulos-Veinoglou și alții împotriva Greciei*, nr. 32.636/05, § 35, 18 octombrie 2007).

III. Asupra aplicării art. 46 din Convenție

33. Art. 46 din Convenție prevede următoarele:

1. Înaltele părți contractante se angajează să se conformeze hotărârilor definitive ale Curții în care ele sunt părți.

2. Hotărârea definitivă a Curții este transmisă Comitetului Miniștrilor care supraveghează executarea ei.

34. Concluzia încălcării art. 1 din Protocolul nr. 1 dezvăluie o problemă pe scară largă izvorând din deficiențele legislației privind restituirea imobilelor naționalizate și vândute de stat unor terți. Prin urmare, Curtea apreciază că statul trebuie să ajusteze în cel mai scurt timp procedura introdusă prin legile de reparație, astfel încât să devină cu adevărat coerentă, accesibilă, rapidă și previzibilă (vezi hotărârile *Viașu împotriva României*, nr. 75.951/01, § 83, 9 decembrie 2008; *Katz împotriva României*, nr. 29.739/03, §§ 30-37, 20 ianuarie 2009 și *Faimblat împotriva României*, nr. 23.066/02, §§ 48-54, 13 ianuarie 2009).

IV. Asupra aplicării art. 41 din Convenție

35. Conform art. 41 din Convenție,

„Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciu

36. Reclamanții solicită restituirea bunului imobil, compus din casă și terenul aferent în suprafață de 453 m², și subliniază că nu doresc să primească despăgubiri. De asemenea, ei solicită suma de 60.000 euro (EUR) pentru prejudiciul moral pe care susțin că l-au suferit.

37. Guvernul observă că, deși restitutio in integrum este cea mai bună modalitate de reparare a unui prejudiciu, Curtea poate acorda o despăgubire atunci când această restituire se dovedește a fi imposibilă. Guvernul reamintește că contractul de vânzare-cumpărare se referea numai la casă și la terenul de 55/453 m², adică echivalentul a 55 m² de teren. Acesta estimează că valoarea părții de imobil vândută chiriașilor este de 29.952 EUR și furnizează în acest scop un raport de expertiză din luna septembrie 2007. La data de 3 aprilie 2009, Guvernul a informat Curtea despre faptul că valoarea actuală a imobilului în cauză este aceeași cu cea stabilită în raportul de expertiză menționat mai sus și că, potrivit informațiilor oferite de Camera Notarilor Publici, valoarea terenului dobândit de chiriași este de 60 lei românești (RON)/m². Guvernul consideră că nu trebuie reținut niciun prejudiciu moral, deoarece nu a fost stabilită nicio legătură de cauzalitate între procedurile ce au făcut obiectul prezentei cereri și suferințele pretinse de reclamanți.

38. Curtea observă că reclamanții erau proprietarii întregului bun imobil, și anume ai casei și terenului aferent în suprafață de 453 m², a cărui naționalizare a fost recunoscută ca nelegală. De asemenea, ea observă că doar o parte din acest bun le-a fost vândută chiriașilor și că aceștia au obținut înscrierea dreptului lor de proprietate în registrul de publicitate imobiliară numai pentru această parte. Prin urmare, Curtea constată că reclamanții rămân proprietari pe diferența de teren pentru care nu va fi acordată nicio reparație.

39. Curtea apreciază că, față de circumstanțele speței, restituirea bunului litigios reclamanților, și anume partea din bunul imobil vândută chiriașilor, ar repune părțile interesate, pe cât posibil, într-o situație echivalentă cu cea în care acestea s-ar fi aflat dacă cerințele art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție nu ar fi fost încălcate. Dacă statul pârât nu procedează la această restituire în cel mult 3 luni de la data rămânerii definitive a prezentei hotărâri, Curtea hotărăște ca acesta să le plătească reclamanților, ca daune materiale, o sumă care să corespundă cu valoarea actuală a bunului litigios.

40. În speță, în ceea ce privește stabilirea cuantumului despăgubirii ce le-ar putea fi plătită reclamanților, Curtea observă că numai Guvernul a furnizat un raport de expertiză cu privire la valoarea bunului imobil vândut chiriașilor. Ținând cont de informațiile aflate în posesia sa, Curtea estimează că valoarea bunului este de 31.000 EUR.

41. În ceea ce privește cererea de daune morale formulată de reclamanți, Curtea consideră că evenimentele în cauză le-au produs neplăceri și incertitudini și că suma de 2.000

EUR, acordată împreună acestora, reprezintă o reparație echitabilă a prejudiciului moral suferit.

B. Cheltuieli de judecată

42. Reclamanții mai solicită și suma de 40.000 EUR pentru cheltuielile de judecată, însă fără a furniza documente justificative.

43. Guvernul observă că reclamanții nu au transmis niciun document justificativ.

44. Conform jurisprudenței Curții, un reclamant nu poate obține rambursarea cheltuielilor sale de judecată decât în măsura în care li s-au stabilit realitatea, necesitatea și caracterul rezonabil. În speță, Curtea observă că reclamanții nu și-au dovedit cererea și, prin urmare, o respinge.

C. Dobânzi moratorii

45. Curtea consideră potrivit ca rata dobânzii moratorii să se bazeze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal a Băncii Centrale Europene, majorată cu 3 puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE,

În unanimitate,

CURTEA:

1. declară cererea admisibilă;
2. hotărăște că a avut loc încălcarea art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție;
3. hotărăște că nu se impune analizarea capetelor de cerere întemeiate pe art. 6 din Convenție;
4. hotărăște:
 - a) ca statul pârât să le restituie reclamanților bunul imobil vândut chiriașilor la data de 11 mai 2000, în cel mult 3 luni de la data rămânerii definitive a prezentei hotărâri, conform art. 44 § 2 din Convenție;
 - b) ca, în lipsa unei astfel de restituiri, statul pârât să le plătească împreună reclamanților, în același termen de 3 luni, suma de 31.000 EUR (treizeci și unu mii euro), plus orice sumă ce ar putea fi datorată cu titlu de impozit, ca daune materiale;
 - c) ca, în orice caz, statul pârât să le plătească împreună reclamanților, în același termen, suma de 2.000 EUR (două mii euro), plus orice sumă ce ar putea fi datorată cu titlu de impozit, ca daune morale;
 - d) ca sumele menționate la lit. b) și c) să fie convertite în moneda statului pârât la cursul de schimb valabil la data plății;

e)ca, începând de la expirarea termenului menționat mai sus și până la efectuarea plății, aceste sume să se majoreze cu o dobândă simplă având o rată egală cu cea a facilității de împrumut marginal a Băncii Centrale Europene valabilă în această perioadă, majorată cu 3 puncte procentuale;

5. respinge cererea de reparație echitabilă pentru rest.

Întocmită în limba franceză, ulterior fiind comunicată în scris la data de 7 iulie 2009, în conformitate cu art. 77 §§ 2 și 3 din Regulament.

Josep Casadevall,
președinte

Santiago Quesada,
grefier